

17è CICLE DE SORTIDES DE CONÈIXER EL PLA DE L'ESTANY PORQUERES-FONTCOBERTA

4a sortida – diumenge, 13 de gener de 2019

Centre d'Estudis Comarcals i Centre Excursionista de Banyoles

---

Induxtra. Excavacions de Roca Foradada. Veïnat d'Usall. Sant Cristòfol d'Usall. Xiprer d'Usall. Brollador de la Mossoga. Can Traver.

Induxtra. Fabriquen, des del laboratori propi de recerca i desenvolupament, matèries primeres i additius per a la indústria alimentària, tant en via seca com en via humida. Des de l'any 1986 desenvolupen conjuntament, unit l'experiència amb les últimes tecnologies, amb la seu de Portugal. La llarga experiència en aquesta activitat, la maquinària d'última generació i el suport tècnic, garanteixen la qualitat i rapidesa dels productes i serveis. Compten amb una logística de distribució pròpia que s'ocupa de fer arribar els productes a tot Espanya, Portugal i estranger.

Excavacions de Roca Foradada. Roca Foradada va acollir «un gran assentament» de neandertals. La cinquena campanya d'excavacions al jaciment del Pla de l'Estany ha permès trobar un còdol que servia per tallar eines de pedra. Els arqueòlegs també han descobert que la zona habitada era molt més gran del que es pensava fins ara.

Veïnat d'Usall. Del segle X i posteriors. Veïnat format entorn l'església de Sant Cristòfol d'Usall amb un important conjunt de masies disgregades en el Pla d'Usall. Les masies més meritòries són aquelles de Can Llos, la Rectoria, Can Carreres, Can Bach, Can Traver, Can Guilana, Can Masmiquel, Can Fages i finalment Ca n'Ordís. L'església, junt amb la rectoria, la torre i el cementiri formen el nucli del veïnat. El lloc d'Usall, el trobem citat des d'època medieval: "Urusall", "Usallio", "Usay". En època alt medieval el lloc també és anomenat "Cutzac". El 1017 apareix documentat com un alou pertanyent al monestir de Sant Esteve de Banyoles i l'any 1085 durant la consagració de l'església del monestir s'anomena l'indret d'Usall, amb l'església de Sant Cristòfol i el vil·lar de Cutzac. El 1344 Pere III el Cerimoniós ven al monestir de Banyoles diversos censos dels masos d'Usall: mas de Brugs-Damont, Llausa, Lota, Miquel, Vidal, Casanova-Damont,

Casanova-Davall, Casademont, Traver, Davall i Juliol. Se sap que el 1703 els delmes d'Usall eren dels senyors Soler de Merlant, Santaló d'Olot i de l'abat de Banyoles.

Sant Cristòfol d'Usall. S. XI-XII i posteriors. D'origen romànic d'una sola nau que mostra diverses fases constructives ben diferenciades. A ponent hi ha un primer tram de la nau bastit amb carreus perfectament tallats i units de pedra d'Espolla. La volta de canó d'aquest tram és també de carreus. La imposta motllurada de l'exterior és de perfil convex. Un segon tram és també aixecat amb carreus d'Espolla, sensiblement més grans. La coberta d'aquest tram és feta amb pedruscall col·locat a plec de llibre. La seva imposta exterior té una línia incisa i mènsules decoratives de fulles llises enrotllades cap endavant, a manera de voluta. El darrer tram és una ampliació de la capçalera de l'església, probablement del s. XVIII. La nau també ha sofert un sobrealçament de la coberta. En la façana principal és meritòria la portalada formada per dos arcs en degradació i timpà semicircular rebaixat. El dintell de la porta és una gran pedra monolítica. Damunt la portalada hi ha una finestra de doble esqueixada. El campanar és d'espadanya, sobrealçat en una reforma posterior. Aquest té dos ulls i coberta a dues aigües. L'encavallada del campanar és de fusta i sostinguda per tornapuntes. A l'interior de l'església cal destacar un arc toral apuntat, la imposta motllurada interior de la nau romànica i la troballa del primitiu absis semicircular de l'església del s. XII.

Xiprer. d'Usall. *Cupressus sempervirens*, la seva silueta marca la localització de l'església parroquial de Sant Cristòfol d'Usall. Un xiprer molt bonic, d'escorça ratllada pels llamps, amb uns 20 metres d'altura i 2,6 de volta.

Brollador de la Mossoga. Hi ha tot un seguit de surgències que alimenten el rec de la Mossoga, el qual acaba el seu recorregut quan conflueix amb el Serinyadell, que s'ajunta al Ser i més lluny amb el Fluvià. D'aquestes, la més important és el brollador de la Mossoga, i que dona nom tant al rec com al salt d'aigua que s'hi troba en el seu recorregut, un rec que també rep les aigües de les deus de Can Jepot, Pomareda i del Ciderer, i dels pous d'en Fages i de Can Gelada.

Can Traver. és una impressionant masia senyorial de planta en forma de L i torre de defensa central. Té diverses fases constructives que mostren un gran repertori tipològic de finestres d'estil gòtic i renaixentista. Tenim referències de la família Traver des de l'any 1261. El 1344 el mas Traver apareix referit com un dels masos d'Usall que pagava censos al rei Pere III el Cerimoniós per raó de la castlania del castell de Besalú. El 1496 Ferran el Catòlic va ennoblir Joan Traver. La família apareix estretament lligada al s. XVI amb càrrecs eclesiàstics a la catedral de Girona.

